

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Sžfk/39/2018
Identifikačné číslo spisu: 7017200928
Dátum vydania rozhodnutia: 21.05.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Igor Belko
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:7017200928.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný v právnej veci žalobcu (sťažovateľa): Steel - Ex, s. r. o., so sídlom Krivá 21, 040 01 Košice, IČO: 44 043 716, zast. JUDr. Petrom Bellásom, advokátom, so sídlom Štefánikova 40, 040 01 Košice, proti žalovanému: Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, so sídlom Lazovná 63, 976 01 Banská Bystrica, IČO: 42 499 500, v konaní o všeobecnej správnej žalobe, o kasačnej sťažnosti proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach zo dňa 1. marca 2018 sp. zn. 6S/109/2017, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a.

Účastníkom právo na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

1. Žalobou podanou 19.10.2017 na Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sa žalobca domáhal zrušenia rozhodnutia žalovaného č. 101772275/2017 z 16.08.2017, ktorým žalovaný potvrdil rozhodnutie Daňového úradu Košice č. 100511906/2017 z 22.03.2017 o vyrubení rozdielu dane v sume 4.713,99 eura na dani z pridanej hodnoty za zdaňovacie obdobie október 2013 žalobcovi.

2. Žaloba bola podaná žalobcom, spoločnosťou Steel - Ex, s.r.o. a bola podpísaná konateľom spoločnosti L. L.. Uznesením krajského súdu sp. zn. 6S/109/2017 z 25.10.2017 bol žalobca vyzvaný, aby v lehote 10 dní od doručenia uznesenia žalobu doplnil, a to pripojením splnomocnenia udeleného advokátovi, ak nejde o výnimky uvedené v § 49 ods. 1 a 2 zák. č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „S.s.p.“) alebo potvrdením o požadovanom právnickom vzdelaní II. stupňa žalobcu, jeho zamestnanca alebo člena podľa § 49 ods. 1 S.s.p. V uznesení bol žalobca poučený o možnosti odmietnuť podanie, ak nebude podanie v zmysle výzvy doplnené. Uznesenie bolo žalobcovi doručené elektronicky s fikciou doručenia 11.11.2017 a opakovane 01.12.2017 (elektronická doručenka v súdnom spise).

3. Uznesením krajského súdu sp. zn. 6S/109/2017 z 01.03.2018 bola žaloba podľa § 59 ods. 3 S.s.p. odmietnutá z dôvodu, že žalobca v súdom stanovenej lehote do 11.12.2017 (ani do vydania rozhodnutia

o odmietnutí), napriek poučeniu o možnosti odmietnutia, nedoplnil podanie a nebola splnená podmienka zastúpenia žalobcu v súdnom konaní v zmysle § 49 S.s.p. Uznesenie o odmietnutí žaloby bolo doručené žalobcovi 20.03.2018.

4. Žalobca 06.03.2018 doložil krajskému súdu fotokópiu všeobecného plnomocenstva z 23.02.2018 na zastupovanie, vykonávanie všetkých úkonov právnej pomoci a právnej služby JUDr. Petrovi Bellásovi, advokátovi so sídlom Štefánikova 40, 040 01 Košice. Plnomocenstvo bolo navyše udelené podľa predchádzajúcej právnej úpravy, teda zák. č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“).

5. Proti uzneseniu o odmietnutí žaloby podal žalobca (ďalej len „sťažovateľ“) kasačnú sťažnosť z 21.03.2018, ktorú odôvodnil tým, že krajský súd nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 440 ods. 1 písm. f/ S.s.p.). Žalobca žiadal, aby kasačný súd uznesenie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

6. Žalobca v kasačnej sťažnosti uviedol, že vedomosť o výzve na doplnenie podania ako aj o všetkých relevantných dokumentoch nadobudol žalobca až 27.02.2018, kedy sa prvýkrát prihlásil do elektronickej schránky, ktorú má zriadenú v zmysle právnej úpravy. Žalobca uznáva a plne si uvedomuje, že pochybil a že bolo jeho povinnosťou dokumenty v elektronickej schránke sledovať, rovnako aj to, že sudcovskú lehotu na zvolenie si právneho zástupcu zmeškal, avšak zmeškanie lehoty nemôže mať podľa názoru žalobcu za následok nemožnosť tieto vady odstrániť neskôr, čím by bolo zachované právo na prístup k súdu a právo na spravodlivé súdne konanie (sťažovateľ poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 21 Cdo 1700/2013).

7. Ku kasačnej sťažnosti bol priložený originál vyššie uvedeného plnomocenstva z 23.02.2018 na zastupovanie, vykonávanie všetkých úkonov právnej pomoci a právnej služby JUDr. Petrovi Bellásovi, advokátovi so sídlom Štefánikova 40, 040 01 Košice, ktoré bolo udelené podľa O.s.p. Nakoľko z obsahu plnej moci datovanej k 23.02.2018 špeciálne plnomocenstvo na zastupovanie v konaní o kasačnej sťažnosti nevyplývalo, bol advokát JUDr. Peter Bellás krajským súdom vyzvaný, aby v lehote 10 dní od doručenia výzvy predložil plnú moc, z ktorej vyplýva, že bol žalobcom splnomocnený, aby ho v konaní o kasačnej sťažnosti zastupoval. Krajskému súdu bolo 25.04.2018 doručené podanie označené ako doplnenie plnomocenstva spolu s originálom plnomocenstva z 23.02.2018, ktorým žalobca splnomocnil advokáta, JUDr. Petra Bellása na zastupovanie v konaní o kasačnej sťažnosti.

II.

8. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj len ako „Najvyšší súd“) konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 S.s.p.) predovšetkým postupom podľa § 452 ods. 1 v spojení s § 439 S.s.p. preskúmal prípustnosť kasačnej sťažnosti a z toho vyplývajúce možné dôvody jej odmietnutia. Po zistení, že kasačnú sťažnosť podal sťažovateľ včas (§ 443 ods. 2 písm. a/ S.s.p.), a s prihliadnutím na formálnu viazanosť sťažnostnými bodmi kasačnej sťažnosti (§ 453 ods. 2 časť vety prvej pred bodkočiarkou v spojení s § 439 ods. 3 písm. a/ S.s.p.), nie však sťažnostným návrhom (§ 453 ods. 3 S.s.p.), kasačný súd preskúmal napadnuté uznesenie spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu, a jednomyseľne (§ 464 v spojení s § 139 ods. 4 S.s.p.) si osvojil záver, že kasačnú sťažnosť je v zmysle § 461 S.s.p. potrebné zamietnuť, nakoľko po jej preskúmaní kasačný súd na základe nižšie uvedených právnych názorov dospel k presvedčeniu, že je nedôvodná.

Podľa § 49 ods. 1 a 2 S.s.p. žalobca musí byť v konaní pred správnym súdom zastúpený advokátom; to neplatí, ak má žalobca, jeho zamestnanec alebo člen, ktorý za neho na správnom súde koná alebo ho zastupuje, vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa. Povinnosť zastúpenia sa vzťahuje aj na spísanie žaloby. Splnomocnenie udelené advokátovi nemožno obmedziť.

Žalobca nemusí byť zastúpený podľa odseku 1

a) vo veciach, v ktorých je daná vecná príslušnosť okresného súdu podľa § 12,

- b) v konaní podľa § 6 ods. 2 písm. b) až e), g) a i),
- c) v konaní o správnej žalobe vo veciach slobodného prístupu k informáciám podľa osobitného predpisu,
- d) ak je žalovaným Centrum právnej pomoci.

Podľa § 98 ods. 1 písm. f) S.s.p. správny súd uznesením odmietne žalobu, ak žalobca nebol pri jej podaní zastúpený podľa § 49 ods. 1 alebo § 50.

9. Správny súdny poriadok stanovil ako procesnú podmienku konania pred správnym súdom povinné právne zastúpenie advokátom počas celého konania s niektorými výnimkami zakotvenými v ustanovení § 49 ods. 2 S.s.p., pričom oproti predchádzajúcej právnej úprave výslovne ustanovil, že táto povinnosť sa vzťahuje aj na spísanie žaloby.

10. Procesnou podmienkou povinného právneho zastúpenia sa zaoberal kasačný súd napr. v rozhodnutí sp. zn. 1Sžfk/72/2017 z 30. januára 2018, v ktorom k úprave povinného zastúpenia žalobcom podľa Správneho súdneho poriadku uviedol:

Zákonodarca zakotvil uvedené povinné zastúpenie s cieľom zabezpečiť aj týmto spôsobom zdokonalenie správneho súdnictva v Slovenskej republike (viď všeobecná časť dôvodovej správy k návrhu zákona) prostredníctvom takých procesnoprávných inštitútov, „ktoré umožnia čo najviac sa priblížiť k ideálu rýchlej a spravodlivej ochrany práv a právom chránených záujmov účastníkov konania za predpokladu zodpovedného prístupu subjektov k súdnemu konaniu a vytvoriť tak priestor pre kvalitnejšie súdne rozhodnutia. S uvedeným nevyhnutne súvisí aj ďalší cieľ, a to zlepšiť vymožitelnosť práva judikovaného v civilnom súdnom konaní, čo predpokladá vytvorenie efektívnych inštitútov procesu v správnom súdnictve“, čo v osobitnej časti dôvodovej správy objasňuje najmä tým, že „v správnom súdnictve je značne obmedzená možnosť zmeny žaloby po uplynutí lehoty na jej podanie, a preto je pre rozhodovanie správneho súdu určujúci práve obsah žaloby (rozsah a dôvody), pričom samotné zastupovanie na pojednávaní je v podstate sekundárne.“

Pre kasačný súd je nepochybné, že povinné zastúpenie advokátom je jedným z vyššie uvedených procesnoprávných inštitútov, ktoré majú priblížiť správne súdnictvo k ideálu rýchlej a spravodlivej ochrany práv a právom chránených záujmov účastníkov konania tým, že právne služby poskytnuté advokátom so štandardom uvedeným v § 18 zákona č. 586/2003 Z.z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov zabezpečia najmä vysokokvalifikované a profesionálne spísanie žaloby vrátane koncipovania žalobných bodov (§ 182 ods. 1 písm. e/ S.s.p.) a následne prispieť k efektívnemu vedeniu súdneho prieskumu.

Účelom povinného právneho zastúpenia je týmto spôsobom zabezpečiť účinnú ochranu práv a záujmov účastníkov v konaní pred správnym súdom, kde sa spravidla riešia zložité právne otázky z rozsiahlej oblasti správneho práva, na ktoré účastník nedostal v administratívnom konaní pre neho uspokojivú odpoveď.

Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z.z. v znení relevantnom pre preskúvanú vec advokát je povinný pri výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou, ktorou sa rozumie, že koná čestne, svedomito, primeraným spôsobom a dôsledne využíva všetky právne prostriedky a uplatňuje v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považuje za prospešné. Prítom dbá na účelnosť a hospodárnosť poskytovaných právnych služieb.

Základným dôkazom preukazujúcim splnenie povinnosti zákonného zastúpenia advokátom pre správny súd je preto splnomocnenie [ide nepochybne o legislatívny novotvar, ktorý bude nepochybne pôsobiť rozporuplne voči zaužívanému hmotnoprávnemu plnomocenstvu zakotvenému v ustanovení § 31 a nasl. Občianskeho zákonníka - poznámka kasačného súdu], ktoré je udelené advokátovi, alternatívne potvrdenie o požadovanom právnickom vzdelaní žalobcu, jeho zamestnanca alebo člena, a toto je v zmysle § 182 ods. 2 písm. a) S.s.p., povinnou náležitosťou správnej žaloby, ktoré musí byť k správnej žalobe aj pripojené. Tak sa stáva súčasťou súdneho spisu a dostupným dôkazom aj na spätné potvrdenie

splnenia hore uvedenej podmienky konania."

Kasačný súd s poukazom na nutnosť dodržiavania zásady právnej istoty vo vzťahu k rozhodovacej praxi Najvyššieho súdu na tieto závery odkazuje.

11. Podľa názoru kasačného súdu zo znenia ustanovenia § 49 ods. 1 S.s.p. nepochybne vyplýva, že sa zákonodarca neuspokojil len so stanovením povinného zastúpenia advokátom počas celého konania pred správny súdom (ako tomu bolo podľa zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok účinného do 30.06.2016), ale zdôraznil v nadväznosti na koncentračnú zásadu pri vymedzení žalobných bodov požiadavku, aby bola žaloba advokátom už spísaná, tak tým dal najavo, že prevzatie zastúpenia žalobcu až po podaní správnej žaloby nedostatok procesnej podmienky podľa § 49 ods. 1 S. s. p. nemôže odstrániť.

12. Z jednoznačnej formulácie zákonnej požiadavky na zastúpenie advokátom aj na spísanie žaloby je nutné potom vyvodiť, že preukázanie splnenia tejto procesnej podmienky musí vyplývať už z podanej správnej žaloby a jej povinných príloh. Skutočnosť, že žalobu spísal advokát, má byť zrejma už z jej samotného písomného vyhotovenia, v ktorom advokát, ktorý je poverený žalobcom na vypracovanie žaloby, pripája v súlade s odbornou starostlivosťou svoje identifikačné údaje.

13. Ak z písomného vyhotovenia správnej žaloby a jej príloh, prípadne z ďalších súdu doložených listín nevyplýva, že bola spísaná advokátom, tak ako tomu bolo v preskúmvanej veci, ide o neodstrániteľný nedostatok procesnej podmienky, ktorého obligatónym právnym následkom je odmietnutie žaloby podľa § 98 ods. 1 písm. f) S.s.p.

Iný prípad by nastal, pokiaľ by zo žaloby bolo zrejme alebo by dodatočne vyšlo najavo, že bola vypracovaná (spísaná) advokátom, avšak žalobca by k nej nepriložil písomné plnomocenstvo advokáta. Vtedy by išlo o neúplné podanie vo veci samej a správny súd by mal povinnosť vyzvať žalobcu na jeho doplnenie v stanovenej lehote (§ 59 S. s. p.).

14. Z obsahu súdneho spisu je nesporné, že správna žaloba podaná súdu dňa 19.10.2017 nebola spísaná advokátom, pretože z jej textu, jej príloh a ani z iných okolností takáto skutočnosť nevyplýva. K správnej žalobe nebolo aj napriek povinnej náležitosti podľa § 182 ods. 2 písm. a) S.s.p. pripojené splnomocnenie na zastupovanie žalobcu v konaní o všeobecnej správnej žalobe. Rovnako je nesporné, že žalobca nie je osobou s vysokoškolským právnickým vzdelaním druhého stupňa a nepredložil ani doklad o vysokoškolskom právnickom vzdelaní druhého stupňa zamestnanca alebo člena, ktorý za neho pred správny súdom koná, a preto sa na neho nevzťahuje výnimka zo zásady povinného právneho zastúpenia uvedená v ustanovení § 49 ods. 2 S.s.p.

15. Aj keď sa krajský súd pokúšal odstrániť nedostatok právneho zastúpenia uznesením v zmysle § 49 ods. 1 a 2 S.s.p., následkom bolo len dodatočné predloženie plnomocenstva na zastupovanie žalobcu v konaní z 23.02.2018 a na zastupovanie v konaní o kasačnej sťažnosti z 23.02.2018, nie preukázanie právneho zastúpenia pri spísaní žaloby.

16. V konaní o správnej žalobe proti rozhodnutiu žalovaného mal však žalobca povinnosť byť zastúpený advokátom už od okamihu spisovania žaloby, čo v preskúmvanej veci splnené nebolo. Tomuto záveru zodpovedá aj údaj na listine s označením Plnomocenstvo doručené vo fotokópii 06.03.2018 (č. l. 60) a následne 26.03.2018 v origináli (č. l. 67) pripojenom ku kasačnej sťažnosti, podľa ktorého žalobca plnú moc udelil advokátovi JUDr. Petrovi Bellásovi dňa 23.02.2018, teda preukázateľne po podaní správnej žaloby dňa 19.10.2017.

V kasačnej sťažnosti aj sám žalobca uviedol, že lehotu na zvolenie si advokáta zmeškal, čo bezpochyby preukazuje, že nebol právne zastúpený už v čase spísania žaloby.

17. Pokiaľ sťažovateľ tvrdil, že následné zvolenie advokáta nemôže mať za následok nemožnosť odstrániť túto vadu neskôr, čím by bolo zachované právo žalobcu na prístup k súdu, s týmto záverom s ohľadom na vyššie uvedené nemožno súhlasiť. Za odstrániteľnú vadu by bolo možné označiť napr. chýbajúci podpis advokáta na podaní, z ktorého by však povinné právne zastúpenie vyplývalo. Nemožno

však akceptovať dodatočné zvolenie advokáta, ktoré ako vyplýva zo samotného plnomocenstva, bolo udelené po podaní žaloby. Kasačný súd preto dospel k záveru, že procesná podmienka povinného právneho zastúpenia už pri spisovaní žaloby nebola splnená.

18. Z uvedených dôvodov má kasačný súd za to, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná, pretože správny súd žalobu správne odmietol. Aj keď správny súd odmietol žalobu z dôvodu nedoplnenia podania podľa § 59 ods. 3 S.s.p. a mal postupovať podľa § 98 ods. 1 písm. f) S.s.p., procesný následok, a to odmietnutie žaloby je rovnaký, a preto kasačný súd aj s poukazom na zásadu hospodárnosti postupoval podľa § 461 S. s. p. a nedôvodnú kasačnú sťažnosť zamietol.

19. O trovách kasačného konania rozhodol kasačný súd podľa § 467 ods. 1 v spojení s § 167 ods. 1 S.s.p. tak, že v konaní neúspešnému sťažovateľovi právo na ich náhradu nepriznal.

20. Toto uznesenie kasačného súdu bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch v znení neskorších predpisov, § 147 ods. 2 v spojení s § 139 ods. 4 S.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu n i e j e prípustný opravný prostriedok (§ 438 v spojení s § 439 S.s.p.).